

26 Οκτωβρίου 2014

Πώς βρίσκω τον ήχο ενός τροπαρίου;

/ [Ορθόδοξη πίστη](#)

Μετά από μια ολόκληρη 40ετή θητεία στα ιερά αναλόγια και 30ετή στη διακονία της διδασκαλίας της Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής, δεν μπορώ ακόμη να κατανοήσω πώς και γιατί «κυκλοφορεί» στα «ψαλτικά δρώμενα» η φράση: «θα πιάσω τον ήχο». Πώς και γιατί λέγεται: «θέλω να μάθω να βρίσκω τους ήχους». Πολλές φορές σκωπτικά απαντούσα : «Να τώρα είναι στον αέρα ένας ήχος, πιάστε τον!» Ή «κάτι κυκλοφορεί ανάμεσα μας, ψάξτε»!

Σήμερα με τη μεγάλη πείρα, που όπως ανέφερα απέκτησα, καθώς και από μια μεγάλη έρευνα που άρχισε αμέσως μετά την κυκλοφορία του πρώτου έργου μου «ΠΩΣ ΘΑ ΜΑΘΩ ΝΑ ΨΑΛΛΩ ΠΡΑΚΤΙΚΑ», επίσης με τη συνεργασία όλων των μαθητών μου, αλλά και των 85 συγχορωδών μου, σας διαβεβαιώ ότι όλα αυτά είναι ουτοπία, ένας μύθος! Και εξηγούμαι: Όταν σας παρακαλέσω να τραγουδήσετε ένα τραγούδι ή να ψάλλετε ένα τροπάριο που ξέρετε καλά, θα ψάξετε να βρείτε τον ήχο ή ο,τιδήποτε άλλο ή θα ξεκινήσετε αμέσως χωρίς δισταγμό να το τραγουδάτε ή να το ψάλλετε; Τι συμβαίνει λοιπόν σ’ αυτή την περίπτωση; Επίσης ένα άλλο παράδειγμα καθαρά ψαλτικό: πώς ένας Ψάλτης μουσικός ή πρακτικός ψάλλει ένα προσόμοιο από το Μηναίο χωρίς μουσικά; Τι συμβαίνει, λοιπόν; «Ποιο είναι το συμπέρασμά σας;», θα ρωτήσετε.

Έχω πει πολλές φορές ότι η μουσική, το τραγούδι, η ψαλτική είναι πρώτιστα θέμα ταλέντου, αγάπης, θέλησης και αφιέρωσης. Απλά, ποιος λαϊκός – δημοτικός τραγουδιστής, οργανοπαίχτης, συνθέτης είχε μουσικές γνώσεις; Έλεγαν οι περισσότεροι «εμείς εξ ακοής τραγουδάμε»! «Το ακούμε και το λέμε», έλεγε ο μεγάλος Στέλιος Καζαντζίδης. «Πώς παίζετε τόσο όμορφα;», ρώτησε τον Βασίλη Τσιτσάνη, «χωρίς να ξέρετε μουσική;» ένας μεγάλος συνθέτης της Δύσης. «Εγώ μιλώ με το μπουζούκι μου! Μ’ αγαπά και τ’ αγαπώ! Ό,τι του λέω κάνει! Έχω ένα καλώδιο αόρατο που συνδέει τα χέρια μου με τις χορδές του και με τη ψυχή μου»! Ο μεγάλος δάσκαλος της Κρητικής μουσικής Θανάσης Σκορδαλός ερωτηθείς από τον Σπύρο Περιστέρη, ποιο ωδείο έχει τελειώσει, απήντησε : «Το ωδείο του Σπηλίου». «Ποιο είναι το Σπήλι;», συνέχισε ο Περιστέρης. «Το χωριό μου», είπε ο Σκορδαλός. «Και έχει ωδείο το χωριό σας;» «Έχει τα γάργαρα νερά, τα ήθη και τα έθιμα, την παράδοσή του!» «Δηλαδή δεν ξέρετε να διαβάζετε νότες;» «Ζώ την Κρητική Παράδοση, αγαπώ την Κρήτη, είμαι Ορθόδοξος Χριστιανός και από μικρό παιδί στο ψαλτήρι. Αυτό είναι το ωδείο μου»!

Θα μπορούσα να φέρω χιλιάδες παραδείγματα για να στηρίξω την πεποίθησή μου, το «πιστεύω» μου και μάλιστα πολλά ψαλτικά παραδείγματα, ότι «ο ήχος είναι άυλον, άοσμον και αόρατον» κατά την έκφραση του αιμνήστου άρχοντος Διδασκάλου του γένους ημών Κ. Πρίγγου. «Τότε πώς θα βρίσκω τους ήχους;», θα εξακολουθήσετε να με ρωτάτε. Η απάντηση μια και μοναδική (το ίδιο παράδειγμα

χρησιμοποιώ και στους σπουδαστές της μουσικής μας): Έχετε δει ποτέ θεατρική ή κινηματογραφική παράσταση και να κρατούν οι ηθοποιοί τους ρόλους τους στα χέρια; «Όχι φυσικά», θα απαντήσετε. Τότε; Θα πρέπει απαραίτητως να μάθει το ρόλο του απ' έξω και ο υποβολέας απλά κρυμμένος θα τον βοηθά. Για μας τους μουσικούς, το μουσικό κείμενο είναι ο υποβολέας!

Όπως γράφω στο κεφάλαιο «περί μελέτης» της Βυζαντινής Μουσικής, δηλαδή τον τρόπο μελέτης, εκμάθησης και εν τέλει πρακτικής εξάσκησης, η ψαλτική τέχνη θέλει μελέτη, επιμονή και υπομονή.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ (ένας πρακτικός τρόπος για να μάθουμε να ψάλλουμε):

1) Στην αρχή μαθαίνω από στήθους (απ' έξω κι ανακατωτά όπως λέγαμε στο σχολείο) τα κυριότερα προσόμοια.

2) Μαθαίνω τα γνωστά τροπάρια :

Α' ήχος: «Σώσον Κύριε τον λαόν σου».

Β' ήχος: «Φώς ιλαρόν».

Γ' ήχος: «Την ωραιότητα», «Αι γενεαί πάσαι».

Δ' ήχος: «Ανοίξω το στόμα μου», «Η γέννησίς σου».

Πλ. Α' ήχος: «Χριστός ανέστη», «Η ζωή εν τάφω», «Ευλογητάρια».

Πλ. Β' ήχος: «Κύματι θαλάσσης», «...ον παίδες ευλογείτε», «Σήμερον κρεμάται»

Βαρύς ήχος: «Πλούσιοι επτώχευσαν», «Τις Θεός μέγας».

Πλ. Δ' ήχος: «Τη υπερμάχω», «ευλογητός ει Χριστέ ο Θεός ημών».

Θα σας βοηθήσουν σαν προετοιμασία στον ήχο που ετοιμάζεστε να ψάλλετε και

3) αρχίζω σιγά – σιγά, αλλά σταθερά και αταλάντευτα την εκμάθηση της Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής από παραδοσιακό ΔΑΣΚΑΛΟ – ΨΑΛΤΗ. Παράλληλα συνεχώς και ακαταπαύστως, ακούω παραδοσιακούς ψάλτες (ακούω και όχι ψάλλω μαζί – σημαντικό να μάθουμε να ακούμε).

Αυτά «εν ολίγοις» είναι η απάντησή μου στο : «πώς θα πιάσω τον ήχο». Απλά, όπως ξεκινάς και τραγουδάς ένα τραγούδι ή μια ψαλμωδία που γνωρίζεις, δηλαδή έχει «μπει μέσα σου», έχει γίνει «κτήμα σου», το «ξέρεις», έτσι θα μάθεις και τα υπόλοιπα. Και μην ξεχνάς: η επανάληψη «μήτηρ μαθήσεως». Η συμβουλή μου και η προτροπή μου είναι αυτό που ο μεγάλος μουσικός της ιεράς ψαλμωδίας Μανουήλ έγραφε : «Ο θέλων μουσικήν μαθεῖν και θέλων επαινείσθαι, θέλει πολλάς υπομονάς, θέλει πολλάς ημέρας, θέλει καλόν σωφρονισμόν και φόβον του Κυρίου, τιμήν εις τον Διδάσκαλον, δουκάτα εις τας χείρας, τότε να μάθει ο μαθητής και τέλειος να γίνει»!

ΙΩΑΝΝΗΣ Χ. ΔΑΜΑΡΛΑΚΗΣ

ΑΡΧΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΨΑΛΤΗΡΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΜΕΓΑΛΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ – ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ Ι.Μ.Ν. ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ – ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ – Φιλελλήνων και Φιλίας 1, – Τ.Κ. 71 307 – ΗΡΑΚΛΕΙΟ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, 7 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2012

Πηγή: askitikon.eu